

Aleksia-liikelaitoksen tuotantotavan selvitys ja jatkotoimenpiteet

Kunnanhallitus 04.03.2024 § 30
212/00.01.02.05/2024

Lähtökohdat

Aleksia-liikelaitos on Nurmijärven kunnan omistama liikelaitos, joka toimii Nurmijärven kunnan ruoka- ja siivouspalvelujen palveluntuottajana. Lähes kaikki liikelaitoksen palvelut tuotetaan kunnan sisäisille asiakkaille, joista suurimmat tilaajat ovat koulutus- ja varhaiskasvatuspalvelut. Aleksia-liikelaitos toimii yli 80 asiakastoimipisteessä Nurmijärven kunnan alueella ja vuoden 2023 lopussa liikelaitoksessa oli 144 työntekijää. Aleksialla on toiminnassa 44 palvelukeittiötä, 9 jakelukeittiötä, yksi valmistuskeittiö ja liikelaitos tarjoaa siivouspalveluita noin 70 kohteelle.

Kunnanvaltuusto on 28.02.2022 § 15 hyväksynyt kunnan omistajapoliittiset linjaukset, joissa on Aleksia-liikelaitoksen osalta todettu näkemyksenä omistamisen kehittämisvisiosta, että ”Aleksian toiminta jatkuu toistaiseksi kunnan liikelaitoksena. Kunta omistajana arvioi ruoka- ja siivouspalveluiden tarkoituksenmukaisen tuotantotavan hyvinvointialueen vaikutusten selkeytyessä. Muuttuva toimintaympäristö voi edellyttää uudenlaista organisoitumistapaa. Selvityksessä kartoitetaan eri vaihtoehdot Aleksian toimintojen järjestämiseksi ja vaihtoehtojen arviointi.”

Omistajapoliittisten linjausten mukaisesti Aleksia -liikelaitoksen toiminnan järjestämisen vaihtoehtoista laadittiin erillinen selvitys, joka valmistui syksyllä 2022. Selvityksessä tarkasteltiin toiminnan järjestämisen vaihtoehtoina seuraavia:

- Jatketaan toimintaa kunnan liikelaitoksena
- Aleksia-liikelaitoksen purkamisen ja toiminnan sijoittaminen jonkun toimialan alaisuuteen
- Aleksian yhtiöittäminen kunnan tai kuntien omistamaksi osakeyhtiöksi
- Aleksian yhtiöittäminen markkinoilla toimivaksi yhtiöksi tai
- Aleksia myydään ja jatketaan ulkoistetulla palvelulla (kokonaisulkoistus)

Kunnanvaltuusto hyväksyi 21.6.2023 § 40 Nurmijärven kunnan kestävä kasvun (NUUKA) -ohjelman. Aleksia-liikelaitoksen osalta kunnanvaltuusto päätti, että Aleksia-liikelaitoksen ruoka- ja siivouspalvelujen tuotantotapaa tarkastellaan. Jos tarkastelun perusteella todetaan, että markkinaehtoinen tapa tuottaa palvelua on tuotannollisesti ja taloudellisesti edullisempi, palvelut voidaan ulkoistaa tai tehdä yhteistyössä muiden julkisten toimijoiden kanssa.

Markkinavuoropuhelu

Aleksian tuotantotavan tarkastelun osalta on loppuvuonna 2023 toteutettu markkinavuoropuhelu, jonka yhteydessä on selvitetty mahdollisten ostajatahojen kiinnostusta Aleksiaan ja sen tarjoamiin palveluihin. Markkinavuoropuheluun ilmoitti määräajassa kiinnostuksensa kolme toimialan palveluyhtiötä. Keskustelut osapuolten kanssa käytiin marraskuun loppupuolella.

Toteutetun markkinavuoropuhelun perusteella markkinoilla näyttäisi selvästi olevan kiinnostusta Aleksia-liikelaitoksen ruoka- ja siivouspalvelujen liiketoimintoja kohtaan tahoilta, joilla on jo ennestään pitkä kokemus vastaavista liiketoiminnoista sekä vastaavista yritysjärjestelyistä julkisten osapuolten kanssa. Nurmijärvi nähtiin palvelutarjoajan näkökulmasta kiinnostavaksi myös kokonsa ja sijaintinsa puolesta.

Markkinavuoropuheluun osallistuneilla tahoilla on selkeästi kiinnostusta osallistua jatkokeskusteluihin, mikäli Aleksian liiketoimintojen myynnissä päätetään edetä. Tämä ei kuitenkaan tässä vaiheessa poissulje mahdollisuutta, että mahdolliseen tarjousvaiheeseen mukaan voisi tulla vielä muitakin osapuolia. Kokonaisuutena kiinnostus mahdollista myyntihanketta kohtaan näyttäisi kuitenkin olevan erittäin hyvä.

Markkinakartoituksen yhteenvetona voidaan todeta, että markkinavuoropuhelussa ei ole noussut esille sellaisia toiminnallisia tai tuotannollisia perusteita, jotka olisivat esteenä palvelujen kokonaisulkoistukselle. Markkinakartoitusvaiheessa on toteutettu Aleksia-liikelaitoksen alustava arvonmääritys, jonka yhteydessä on arvioitu millainen kauppahinta yhtiön liiketoiminnasta voisi olla saatavissa. Alustavan arvonmäärityksen perusteella kunnanvaltuuston NUUKA-ohjelmassa asettamat taloudelliset tavoitteet voisivat ulkoistuksella olla saatavissa.

Kokonaisarvioinnin perusteella kunnanvaltuuston asettama lähtökohta siitä, että palvelut voidaan ulkoistaa, mikäli markkinaehtoinen tapa tuottaa palvelua on tuotannollisesti ja taloudellisesti edullisempi, näyttäisi markkinakartoituksen perusteella olevan toteutettavissa. Lopullisesti tuotannollinen ja taloudellinen edullisuus selviää kuitenkin vasta mahdollisessa kilpailutusvaiheessa.

Markkinakartoituksen yhteenveto (ei-julkinen) on päätöksen liitteenä.

Henkilöstövaikutukset

Mahdollisessa kilpailutuksessa palvelutuotannon henkilöstö siirtyisi kokonaisuudessaan liikkeenluovutuksella ns. vanhoina työntekijöinä kilpailutuksen voittaneelle palveluntuottajalle. Liikkeenluovutuksessa luovutushetkellä voimassa olevien työsuhteiden oikeudet ja velvollisuudet sekä näiden työsuhteiden työsuhte-etuudet siirtyvät luovutuksensaajalle. Työehtosopimuksina yhtiössä noudatetaan sen työnantajajärjestön solmimia työehtosopimuksia, joihin yhtiö on liittynyt. Työehtosopimusta ei voida kesken sopimuskauden vaihtaa vaan siirtymävaiheessa voimassa oleva, luovuttajaa sitova työehtosopimus pysyy luovutuksensaajaa velvoittavana koko jäljellä olevan sopimuskauden.

Aleksia-liikelaitoksen tuotantotavasta ja esitettävistä jatkotoimenpiteistä on käyty yhteistoimintalain 4 §:n mukainen valmisteleva, edustuksellinen yhteistoimintamenettely 15.2.-27.2.2024 välisenä aikana. Lisäksi tähän mennessä kunnanvaltuuston 21.6.2023 tekemän periaatepäätöksen mukaiseen valmisteluun on sisältynyt henkilöstön informointia ja tukea. Varsinainen liikkeenluovutusta koskeva yhteistoimintamenettely käydään valtuuston periaateratkaisun jälkeen, ennen mahdollista liikkeenluovutusta koskevia lopullisia päätöksiä.

Vaihtoehdot ja jatkovalmistelu

Aleksian toimintaa koskevan aiemman selvityksen perusteella käytettävissä olevat, realistiset vaihtoehdot kunnan ruoka- ja siivouspalveluiden järjestämiseksi rajoittuvat käytännössä omaan palvelutuotantoon tai palvelutoiminnan ulkoistamiseen.

Liikelaitoksen tuotantotapaa koskevan selvityksen jatkotoimenpiteiden vaihtoehtona on joko päättää edetä palvelujen kokonaisulkoistukseen tai mikäli valtuusto päättää, että kilpailutukseen ei ryhdytä, niin Aleksia-liikelaitoksen toimintaa jatketaan ja kehitetään nykymuotoisena liikelaitoksena.

Mikäli valtuusto päättää käynnistää Aleksia-liikelaitoksen toiminnan kilpailutuksen ulkoisilta markkinoilta, käynnistetään kilpailutuksen tarkempi valmistelu. Kyseessä on merkittävä ja strateginen hankinta ja ennen kilpailutusvaihetta tulee päättää erikseen kilpailutukselle asetettavat tavoitteet ja periaatteet. Kilpailutuksen aikataulu tarkentuu mahdollisen valtuuston kilpailutuspäätöksen jälkeen.

Ulkoisilta markkinoilta hankitun palvelun lopullinen tuotannollinen ja taloudellinen edullisuus selviää vasta mahdollisen kilpailutusvaiheen jälkeen, jonka jälkeen on myös mahdollista toteuttaa kattavampi vaikutusten arviointi ennen lopullista päätöksentekoa. Mikäli valtuusto päättää edetä palvelujen kilpailutukseen, niin hankinnassa siirrytään julkisen hankintalain (1397/2016) mukaiseen hankintaprosessiin.

Lausunnot

Aleksia -liikelaitoksen toiminnan mahdollisesta ulkoistamisesta on pyydetty lausunnot sivistyslautakunnalta, Aleksia-liikelaitoksen johtokunnalta sekä nuorisovaltuustolta. Annetut lausunnot ovat päätöksen liitteenä.

Liitteet

Päätöksen liitteenä on markkinakartoituksen yhteenveto (ei-julkinen) sekä sivistyslautakunnan, Aleksia-johtokunnan ja nuorisovaltuuston antamat lausunnot ruoka- ja siivouspalvelujen mahdollisesta ulkoistamisesta.

Esittelijä

Kunnanjohtaja

Esitys

Kunnanhallitus päättää esittää valtuustolle, että Nurmijärven kunta käynnistää Aleksia-liikelaitoksen toiminnan kilpailutuksen ulkoisilta markkinoilta. Palvelutuotannon henkilöstö siirtyisi ulkoistuksessa kokonaisuudessaan liikkeenluovutuksella kilpailutuksen voittaneelle palveluntuottajalle. Kilpailutuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota palvelun laatuun ja laadun valvontaan.

Kunnanvaltuusto valtuuttaa kunnanhallituksen päättämään kilpailutuksen tarkemmat periaatteet sekä tekemään kilpailutuksen jälkeen mahdollisesta liikkeenluovutuksesta ja sopimuksesta erillisen päätöksen.

Mikäli tarjouskilpailu ei täytä palveluille ja liikkeenluovutukselle asetettuja tavoitteita, voidaan kilpailutus keskeyttää.

Pöytäkirja hyväksytään ja tarkastetaan tämän asian osalta heti kokouksessa.

Valmistelija

hallintojohtaja Katja Vuorinen, puh. 040 317 4000

Käsittely

Jenni Sandberg esitti Maiju Tapiolinnan, Leni Niinimäen ja Otto Suhosen kannattamana seuraavaa:

”Kunnanhallitus esittää valtuustolle, että Aleksia liikelaitos jatkaa toimintaa kunnan liikelaitoksena eikä toiminnan ulkoistamista lähdetä selvittämään kilpailuttamalla.

Toteutetun markkinavuoropuhelun perusteella ei ole nähtävissä merkittäviä ja/tai sellaisia säästöjä, joita ei olisi mahdollista saada jatkamalla viime vuosien aikana hyvin alkanutta ja edennyttä kehittämistyötä nykyisessä toiminnassa.

Aleksian toiminta on kustannustehokasta ja liikelaitos on saavuttanut kaikki talousarviossa määritellyt tavoitteet tehden vuonna 2023 ylijäämäisen tilinpäätöksen siten, että palvelumaksujen hyvitys sivistystoimialalle on ollut mahdollista.

Ruoka- ja siivouspalvelujen laatu, asiakastyytyväisyys, henkilöstötyytyväisyys, keskuskeittiön kustannustehokas käyttö ja palvelujen toimintavarmuus pystytään parhaiten turvaamaan pitämällä toiminta tiiviinä osana kuntaorganisaatiota. Kunta vahvistaa omistajaohjauksaan Aleksia liikelaitoksessa.”

Puheenjohtajan tiedustellessa kukaan ei vastustanut Sandbergin esitystä, joten se tuli kunnanhallituksen yksimieliseksi päätökseksi.

Päätös

Kunnanhallitus päätti esittää valtuustolle, että Aleksia liikelaitos jatkaa toimintaa kunnan liikelaitoksena eikä toiminnan ulkoistamista lähdetä selvittämään kilpailuttamalla.

Toteutetun markkinavuoropuhelun perusteella ei ole nähtävissä merkittäviä ja/tai sellaisia säästöjä, joita ei olisi mahdollista saada jatkamalla viime vuosien aikana hyvin alkanutta ja edennyttä kehittämistyötä nykyisessä toiminnassa.

Aleksian toiminta on kustannustehokasta ja liikelaitos on saavuttanut kaikki talousarviossa määritellyt tavoitteet tehden vuonna 2023 ylijäämäisen tilinpäätöksen siten, että palvelumaksujen hyvitys sivistystoimialalle on ollut mahdollista.

Ruoka- ja siivouspalvelujen laatu, asiakastyytyväisyys, henkilöstötyytyväisyys, keskuskeittiön kustannustehokas käyttö ja palvelujen toimintavarmuus pystytään parhaiten turvaamaan pitämällä toiminta tiiviinä osana kuntaorganisaatiota. Kunta vahvistaa omistajaohjauksaan Aleksia liikelaitoksessa.

Pöytäkirja hyväksyttiin ja tarkastettiin tämän asian osalta heti kokouksessa.